

Către: CURTEA de Conturi Europeană
12 Rue Alcide De Gasperi -L-1615 Luxembourg

Attn: Anca Cristescu, Senior Auditor at European Court of Auditors
ancaflorinela.cristescu@eca.europa.eu

Daniel Caspary, member of the European Court of Auditors
daniel.caspary@eca.europa.eu

București, 8 iulie 2026

Subiect: Audit al performanței privind ariile protejate terestre (sarcina nr. 26CH1009)

Ineficienta utilizarii fondurilor Uniunii Europene si esecul sistemic al managementului Natura 2000, al protectiei padurilor primare si seculare si al restaurarii naturii in Romania

Document transmis in contextul auditului ECA 2026+ privind ariile naturale protejate terestre, siturile Natura 2000 si padurile primare/seculare din România

Emitent	Asociatia Agent Green
Data	Iulie 2026
Obiect	Audit al eficacitatii fondurilor UE si al respectarii legislatiei UE de mediu in Romania
Domeniu	Natura 2000, arii naturale protejate, paduri primare si seculare, guvernanta, finantare, control
Anexe	Rapoarte Agent Green / EuroNatur / ClientEarth / BMF / EIA si documente administrative anexate https://we.tl/t-vPWgcdBc1BxPmLJp

Cuprins

1. Executive summary
2. Obiectul sesizarii
3. Baza probatorie
4. Cadrul UE
5. Risipa fondurilor UE
6. Cartare, planuri, monitorizare
7. Guvernanta si conflicte de interese
8. Aplicarea legii
9. Natura 2000 si paduri primare/seculare
10. Cazuri de situri
11. Raspunsuri sintetice la intrebarile auditului
12. Recomandari si anexe

Executive summary

- Romania este unul dintre cele mai importante state membre pentru conservarea biodiversitatii forestiere a Uniunii Europene, gazduind cele mai mari suprafete potentiale de paduri primare si seculare din zona temperata a UE, dar tocmai aceste valori sunt insuficient identificate, insuficient strict protejate si in continuare exploatate comercial, inclusiv in situri Natura 2000.
- Dupa aproape doua decenii de finantari europene pentru Natura 2000, Romania nu dispune inca de un sistem unitar, transparent, interoperabil si verificabil pentru cartarea habitatelor si speciilor, monitorizarea starii de conservare, urmarirea implementarii masurilor, corelarea subventiilor cu obligatiile de conservare si raportarea rezultatelor ecologice reale.
- Fondurile UE au finantat repetat ghiduri, planuri de management, platforme, cartari si monitorizari, dar multe livrabile nu au fost transpuse in legislatie, nu au fost folosite operational sau nu au produs schimbari masurabile in teren. Aceasta indica nu doar o problema de conformitate juridica, ci si o problema grava de economicitate, eficienta si eficacitate a cheltuirii fondurilor UE.
- Modelul de guvernanta ramane fragmentat si vulnerabil la conflicte de interese: Romsilva si alte entitati cu interes economic in exploatarea lemnului administreaza sau influenteaza arii naturale protejate si planuri de management; elaboratorii de planuri, evaluatorii, administratorii si beneficiarii de fonduri se suprapun frecvent; iar controlul public este formal sau insuficient.
- Evidentele Agent Green si ale partenerilor arata ca degradarea habitatelor continua dupa deschiderea procedurilor de infringement ale Comisiei Europene. Raportul din 2022 a documentat degradari recente in Fagaras, Domogled, Maramures si Frumoasa, iar raportul din 2023 a constatat ca, pentru 16 locatii analizate, niciuna nu avea evaluare adecvata, in timp ce doar una avea EIA, si aceea deficiente. Raportul 2024 arata ca intre 2021 si 2024 exploatarea autorizata a afectat 138.000 ha de parcele suprapuse cu paduri potential primare/seculare, dintre care circa 71.000 ha in Natura 2000, si a extras 4,7 milioane mc, dintre care 2,3 milioane mc in Natura 2000 [AG-N2K-2022; AG-N2K-2023; AG-POGF-2024].
- Prin urmare, Agent Green solicita Curtii Europene de Conturi sa trateze auditul din Romania nu doar ca o verificare a absorbtiei fondurilor, ci ca un test critic al valorii adaugate europene: daca banii UE finanteaza documente si proceduri care nu previn deteriorarea habitatelor, nu restaureaza natura si nu produc date verificabile, atunci reseaua Natura 2000 functioneaza contabil, dar esueaza biologic.

Concluzie: Romania trebuie auditata nu doar pentru conformitate formala si absorbtie financiara, ci pentru eficacitatea reala a banilor UE in oprirea deteriorarii habitatelor, protejarea padurilor primare/seculare, restaurarea ecosistemelor si producerea unor date publice, verificabile si comparabile.

Sinteza riscurilor majore pentru audit

Cod	Risc	Descriere	Impact asupra fondurilor UE
R1	Fonduri UE pentru livrabile neutilizate	Ghiduri, platforme si metodologii finantate, dar neadoptate sau aplicate doar formal.	Eficienta si eficacitate scazute
R2	Date neunitare si neverificabile	Cartari pe metodologii diferite, preluari din amenajamente, harti imprecise.	Decizii de management nefundamentate
R3	Planuri fara masuri concrete	Masuri nespacializate, nebugetate, fara responsabili si fara indicatori.	Fonduri cheltuite fara imbunatatiri ecologice
R4	Conflict de interese	Administrator/exploatare/controlor suprapus, in special in structuri silvice.	Decizii orientate spre productie, nu conservare
R5	Evaluari adecvate lipsa	Amenajamente si exploatare in Natura 2000 autorizate fara AA/EIA reale.	Risc de incalcare a dreptului UE si degradare
R6	Monitorizare formala	Date insuficiente, nepublice, incompatibile si potential trunchiate.	Raportari care pot ascunde degradarea
R7	Statut Natura 2000 fara efect	Exploatare in paduri potential primare/seculare din situri Natura 2000.	Valoare adaugata europeana compromisa

1. Obiectul sesizarii si solicitarea principala

Agent Green depune prezenta sesizare in contextul auditului anuntat de Curtea Europeana de Conturi privind ariile naturale protejate terestre, cu accent pe siturile Natura 2000 si pe padurile primare si seculare. Intelegem ca auditul urmareste sa evalueze daca Uniunea Europeana si statele membre au instituit cadre eficiente pentru dezvoltarea unei retele coerente si reprezentative de arii protejate terestre, daca strategiile statelor membre sunt implementate, daca masurile de protectie sunt eficace si daca fondurile UE au fost utilizate in mod eficace.

Prezenta sesizare solicita Curtii sa investigheze cazul Romaniei ca studiu de caz major privind disocierea dintre cheltuirea fondurilor UE si obtinerea rezultatelor ecologice reale. In opinia Agent Green, Romania ofera un exemplu sistemic in care fondurile europene au produs numeroase livrabile administrative - planuri, ghiduri, studii, harti, platforme, proiecte si rapoarte - dar nu au produs, in mod proportional, o imbunatatire verificabila a starii de conservare a habitatelor si speciilor pentru care au fost desemnate siturile Natura 2000.

Solicitam ca auditul sa analizeze simultan doua dimensiuni inseparabile: pe de o parte, conformitatea cu dreptul UE in materie de natura, inclusiv Directivele Habitate si Pasari, Directiva SEA, obligatiile

privind evaluarea adecvata, Strategia UE pentru biodiversitate 2030 si Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii; pe de alta parte, eficacitatea utilizarii fondurilor UE, adica masura in care banii europeni au generat rezultate, au fost protejati de risipa, conflicte de interese si dublari, si au produs valoare adaugata europeana.

2. De ce Romania este un caz de audit prioritar pentru ECA

Romania nu este un caz marginal pentru biodiversitatea Uniunii Europene. Tara detine unele dintre cele mai mari suprafete ramase de paduri primare si seculare din zona temperata a UE, populatii importante de carnivore mari si un numar semnificativ de situri Natura 2000 desemnate pentru habitate forestiere, acvatice, pajisti, pasari si specii de interes comunitar. Aceasta pozitie impune Romaniei responsabilitati proportionale in cadrul politicilor europene de biodiversitate.

Totusi, documentele Agent Green, EuroNatur, ClientEarth si ale altor parteneri arata ca Natura 2000 nu functioneaza in Romania ca o retea efectiva de protectie, ci frecvent ca o suprapunere cartografica peste un regim economic continuu. In numeroase cazuri, existenta statutului Natura 2000 nu opreste exploatarea intensa, nu declanseaza evaluari adecvate reale, nu produce restrictii suficiente, nu garanteaza protejarea padurilor primare/seculare si nu asigura monitorizarea ecologica independenta.

Aceasta situatie este relevanta pentru ECA deoarece ridica intrebarea centrala a auditului: ce efect au avut fondurile UE asupra starii reale a ariilor protejate? Daca, dupa finantari repetate, aceleasi habitate continua sa fie degradate, aceleasi specii sunt in declin sau slab monitorizate, iar aceleasi proceduri de infringement persista, atunci eficacitatea cheltuielilor UE trebuie pusa sub semnul intrebarii.

3. Metodologia si baza probatorie a Agent Green

Prezenta sesizare se bazeaza pe investigatii de teren, analize satelitare, documentare fotografica, analiza SUMAL, analiza amenajamentelor silvice, sesizari administrative, raspunsuri oficiale, plangeri catre Comisia Europeana, rapoarte tematice si analiza legislativa. Agent Green a documentat, in ultimii 17 ani, deficiente majore in administrarea parcurilor nationale, naturale, siturilor Natura 2000 si padurilor primare/seculare.

Rapoartele anexate acopera cel putin urmatoarele arii si teme: Muntii Fagaras, Piemontul Fagaras, Parcul Natural Muntii Maramuresului, Domogled - Valea Cernei, Frumoasa, Barnova - Repedea, paduri potential primare si seculare din intreaga tara, vulnerabilitati SUMAL, Codul Silvic, practicile unor mari proprietari si cumparatori de lemn, precum si disfunctiile sistemice ale catalogului national al padurilor virgine si cvasi-virgine.

Documentul de lucru primit de la un coleg Agent Green a fost integrat in prezenta sesizare, in special pe dimensiunea de eficienta a utilizarii fondurilor UE: ghiduri finantate si neaplicate, platforme

digitale neutilizate, cartari repetate sau imprecise, lipsa standardelor unitare, monitorizare formala, lipsa corelarii masurilor cu bugetele si proprietarii, conflicte de interese si lipsa indicatorilor de rezultat [AG-WORD-ECA].

4. Cadrul european relevant: nu doar cheltuieli, ci rezultate verificabile

Strategia UE pentru biodiversitate 2030 stabileste obiective cuantificabile si verificabile: protejarea a cel putin 30% din teritoriul UE, protectia stricta a cel putin o treime din ariile protejate, reprezentand 10% din teritoriul UE, si identificarea, cartarea, monitorizarea si protejarea stricta a tuturor padurilor primare si seculare ramase [EU-BDS-2030].

Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii consolideaza orientarea catre rezultate ecologice concrete. Statele membre trebuie sa planifice si sa aplice masuri de restaurare care sa produca imbunatatiri reale ale ecosistemelor degradate, nu doar rapoarte, harti si proceduri [EU-NRL-2024].

Directivele Habitate si Pasari impun prevenirea deteriorarii habitatelor si perturbarii speciilor pentru care au fost desemnate siturile, adoptarea masurilor de conservare necesare si evaluarea adecvata a planurilor sau proiectelor care pot afecta siturile. In domeniul forestier, aceasta inseamna ca amenajamentele silvice si exploatarile in Natura 2000 trebuie evaluate inainte de autorizare si adaptate obiectivelor de conservare.

Comisia Europeana a retinut deja, in procedurile de infringement, probleme privind pierderea habitatelor forestiere protejate in situri Natura 2000, autorizarea exploatarilor fara evaluarea impactului asupra habitatelor, deficientele de acces la informatie si probleme de implementare a Regulamentului UE privind lemnul [EC-INF-2020]. Aceste constatari confirma ca problema nu este doar una de perceptie a societatii civile, ci una de conformitate cu dreptul UE.

5. Teza centrala: Romania absoarbe fonduri, dar nu livreaza conservare

In administratia publica, existenta unui proiect finantat nu este echivalenta cu succesul unei politici publice. In cazul Natura 2000 in Romania, multe proiecte au produs livrabile formale, dar nu au creat un lant functional intre bani, date, planificare, obligatii, masuri, control si rezultate biologice. Aceasta ruptura este esenta prezentei sesizari.

Un sistem eficient ar trebui sa functioneze astfel: fondurile UE finanteaza cartari corecte; cartarile corecte duc la obiective de conservare clare; obiectivele clare duc la planuri de management cu masuri precise; masurile sunt legate de proprietari, administratori, bugete si termene; implementarea este monitorizata independent; rezultatele sunt raportate transparent; finantarea viitoare este conditionata de progres. In Romania, acest lant este rupt in mai multe puncte.

In numeroase situri, nu se cunosc cu acuratete suprafetele habitatelor si distributia speciilor; planurile de management nu contin masuri suficient de concrete; masurile nu sunt corelate cu

proprietari, costuri si subventii; monitorizarea este formala; iar controlul verifica documente, nu efecte ecologice. In aceste conditii, fondurile UE risca sa finanteze o industrie a documentelor, nu o politica reala de conservare.

6. Risipa prin ghiduri, platforme si metodologii finantate, dar neaplicate

Documentul intern Agent Green evidentiaza un tipar deosebit de relevant pentru ECA: in perioada 2007-2018 au fost finantate, inclusiv prin fonduri europene sau cu asistenta externa, mai multe ghiduri si instrumente pentru elaborarea planurilor de management ale ariilor protejate. Unele au rezultat din proiecte Phare sau Twinning, altele din proiectul SINCRON. Cu toate acestea, ghidurile si platformele nu au fost transpuse consecvent in legislatie si nu au fost aplicate operational la nivel national [AG-WORD-ECA].

Cazul SINCRON este emblematic: proiectul a produs un ghid pentru planuri de management si o platforma digitala pentru elaborarea unitara a planurilor, dar instrumentele nu au devenit standard obligatoriu. Daca un proiect finantat pentru a crea o infrastructura unitara de planificare nu este adoptat si aplicat, valoarea adaugata a fondurilor UE este drastic redusa.

Ulterior, Romania a continuat sa elaboreze planuri de management dupa ghiduri diferite, in paralel, unele considerate structural deficitare chiar de autoritatea care le-a inlocuit. Aceasta perpetueaza costuri administrative si reduce comparabilitatea datelor intre situri. Din perspectiva auditului, ECA ar trebui sa verifice cate ghiduri, platforme si metodologii finantate de UE au fost efectiv adoptate, folosite, mentinute, actualizate si integrate in fluxuri institutionale obligatorii.

7. Cartarea habitatelor si speciilor: date platite, dar insuficient verificabile

Managementul Natura 2000 incepe cu datele de baza: unde sunt habitatele, ce suprafete au, care este structura lor, unde sunt speciile, care sunt populatiile, care sunt presiunile si care este starea de conservare. In Romania, aceasta baza ramane neunitara, fragmentata si frecvent influentata de date silvice sau bibliografice vechi.

Nu exista, conform analizei Agent Green, un manual national obligatoriu care sa standardizeze metodele de masurare topografica, precizia, scara, materialele cartografice admise, modul de delimitare si criteriile de verificare pentru habitate si specii [AG-WORD-ECA]. In lipsa acestor standarde, proiectele finantate pot produce harti foarte generale, uneori la scari improprii, dificil de utilizat pentru management concret sau control.

In multe cazuri, suprafetele habitatelor forestiere au fost preluate din amenajamente silvice, iar limitele habitatelor urmeaza parcelele silvice. Aceasta creeaza o eroare conceptuala: habitatul Natura 2000 nu este identic cu parcela silvica si nu poate fi evaluat exclusiv prin instrumente de productie forestiera. Aceeasi problema apare la speciile de pesti, amfibieni, chiroptere, nevertebrate

si mamifere mari, unde datele pot fi bibliografice, limitate la cai de acces sau preluate din sisteme de vanatoare.

ECA ar trebui sa verifice daca fondurile UE pentru cartare au produs date independente, validate in teren, interoperabile si adecvate scopului, sau daca au reciclat baze de date existente fara valoare suplimentara proportionala cu costul.

8. Planurile de management: costuri mari, obligatii slabe, efecte nesigure

Planul de management ar trebui sa fie instrumentul principal prin care un sit Natura 2000 trece de la statut cartografic la protectie efectiva. In Romania, numeroase planuri au fost elaborate cu fonduri UE, dar eficacitatea lor este limitata de probleme structurale: masuri vagi, lipsa spatializarii, lipsa bugetelor realiste, lipsa corelarii cu proprietarii, lipsa prioritatilor ecologice si lipsa monitorizarii implementarii.

Analiza Agent Green arata ca multe planuri contin actiuni conexe - educatie, constientizare, turism, evenimente, paza generala - dar nu contin suficiente masuri active de conservare si restaurare, localizate pe suprafete definite, cu termene, costuri, responsabili si indicatori de rezultat [AG-WORD-ECA]. Aceste actiuni pot fi utile, dar nu pot inlocui masurile biologice necesare pentru habitatul si specia afectata.

In plus, planurile nu sunt suficient corelate cu amenajamentele silvice, planurile bazinale, planurile urbanistice, masurile agromediu, subventiile agricole sau proiectele de infrastructura. Astfel, un plan de management poate exista formal, in timp ce alte planuri sectoriale continua sa permita activitati care reduc, fragmenteaza sau degradeaza habitatele.

Din perspectiva eficientei fondurilor UE, intrebarea esentiala nu este cate planuri de management au fost finantate, ci cate au schimbat regimul de utilizare a terenului, cate au oprit deteriorarea, cate au restaurat habitate, cate au imbunatatit starea speciilor si cate au fost monitorizate prin indicatori independenti.

9. Monitorizare si raportare: risc de fictiune statistica

Un sistem de monitorizare functional trebuie sa furnizeze date care pot orienta decizii, nu doar rapoarte. In Romania, monitorizarea habitatelor si speciilor este adesea formala, neunitara, fara retele statistice robuste, fara transecte si relevee standardizate la nivel national, fara echipamente adecvate si fara specializare suficienta in ecologie aplicata.

Documentul intern Agent Green subliniaza ca proiectele de monitorizare finantate public nu ating intotdeauna standardele necesare, pot furniza informatii trunchiate si risca sa ascunda realitatea starii de conservare [AG-WORD-ECA]. Aceasta este o problema majora de audit: fondurile UE nu doar ca pot fi ineficiente, dar pot produce date care reduc presiunea pentru actiune corectiva.

Un exemplu relevant este raportarea conform Articolului 17 din Directiva Habitate. Daca habitatele forestiere sunt raportate ca fiind intr-o stare favorabila sau stabila, in timp ce investigatiile de teren si datele satelitare arata taieri la rasa, taieri progresive, fragmentare, drumuri forestiere si pierderea padurilor batrane, atunci metodologia de raportare trebuie auditata. Nu este suficient ca Romania sa raporteze; trebuie verificat daca raportarea este reala, auditabila si coerenta cu date independente.

ECA ar trebui sa verifice daca proiectele finantate pentru monitorizare au creat o retea nationala durabila, daca datele sunt publice, daca pot fi reproduse, daca sunt compatibile intre cicluri, daca sunt independente de interese economice si daca au condus la modificarea masurilor de management.

10. Guvernanta: fragmentare, conflict de interese si raspundere difuza

Modelul actual de guvernanta al Natura 2000 in Romania este caracterizat de responsabilitati impartite intre Minister, ANANP/ANMAP, autoritati de mediu, Garda de Mediu, Garda Forestiera, Romsilva, administratori de arii protejate, consilii stiintifice, ocoale silvice si autoritati sectoriale. In practica, aceasta fragmentare dilueaza raspunderea si permite ca fiecare institutie sa indice limitele competentelor sale.

Transferul responsabilitatilor de la custozi si ONG-uri catre structuri centrale nu a rezolvat problema. Sistemul de custozi avea deficiente, inclusiv acces preferential la finantare si capacitati inegale, dar centralizarea nu a fost insotita de resurse, specializare, digitalizare si raspundere. Rezultatul este un sistem in care forma administrativa s-a schimbat, dar capacitatea reala de management nu a crescut proportional.

Conflictul de interese cel mai evident ramane implicarea Romsilva si a structurilor silvice in administrarea sau influentarea ariilor protejate forestiere. O entitate al carei model economic este legat de exploatarea si comercializarea masei lemnoase nu poate fi considerata un administrator neutru al unor obiective de conservare care impun frecvent restrictii asupra exploatarei. Analiza noului Cod Silvic arata ca Romsilva ramane un hibrid companie-autoritate, cu privilegii si roluri multiple, inclusiv in administrarea parcurilor [AG-COD-2025].

Aceasta situatie afecteaza eficienta fondurilor UE: daca administratorul, beneficiarul, evaluatorul si actorul economic au interese suprapuse, proiectele finantate pot fi orientate catre mentinerea sistemului, nu catre corectarea lui.

11. Aplicarea legii: mai puternica pe hartie decat in teren

Romania are un cadru juridic aparent amplu, dar aplicarea legii ramane inegala. Garda Forestiera controleaza preponderent din perspectiva silvica; Garda de Mediu are capacitati limitate pentru evaluarea impacturilor asupra habitatelor si speciilor; administratiile de parcuri pot fi dependente

institutional si financiar de Romsilva; iar sanctiunile nu par sa descurajeze deteriorarea habitatelor in mod sistemic.

Cazul Maramures este ilustrativ: raportul Agent Green din 2020 citeaza raspunsuri oficiale ale Garzii Forestiere Cluj care confirma peste 580.000 mc de lemn exploatat ilegal in perioada 2012-2019, cu o valoare de peste 114 milioane lei, la care se adauga 273.000 mc suspectati de operatiuni fictive si 219 sesizari penale [AG-MARAM-2020]. Daca asemenea volume pot aparea intr-un parc natural si sit Natura 2000, intrebarea pentru ECA este cum au functionat mecanismele de control finantate public si ce efect au avut investitiile UE in guvernanta si monitorizare.

Cazul Domogled demonstreaza dificultatea obtinerii reactiei institutionale chiar si in urma sesizarilor punctuale, cu coordonate, fotografii si descrieri ale prejudiciilor. Raspunsul Ministerului din 2019 confirma unele aspecte, dar cazurile raman simptomatice pentru un sistem care reactioneaza tardiv si punctual, nu preventiv si sistemic [AG-DOM-2018].

SUMAL a imbunatatit transparenta fata de trecut, dar Agent Green a documentat in 2022 multiple vulnerabilitati si metode de eludare, ceea ce arata ca digitalizarea partiala nu este echivalenta cu controlul efectiv [AG-SUMAL-2022].

12. Natura 2000: statut fara efect protector suficient

Un indicator simplu al eficacitatii Natura 2000 este daca statutul de arie protejata reduce semnificativ presiunile fata de zonele neprotejate comparabile. Dovezile Agent Green indica, in multe situatii, un efect protector slab sau nul, in special in padurile comerciale din interiorul siturilor Natura 2000.

Raportul din 2024 privind exploatarea masiva a padurilor primare si seculare arata ca, intre 2021 si 2024, exploatarea autorizata a afectat 138.000 ha de parcele suprapuse cu paduri potential primare/seculare identificate de PRIMOFARO, dintre care aproximativ 71.000 ha se aflau in situri Natura 2000. Din totalul de 4,7 milioane mc extrasi, 2,3 milioane mc au fost extrasi din astfel de paduri in Natura 2000 [AG-POGF-2024]. Aceasta sugereaza ca statutul Natura 2000 nu a oferit o protectie substantiala in practica.

Raportul din 2023 privind padurile din Natura 2000 a analizat 47 de permise de exploatare in 2022-2023, reprezentand doar 0,01% din permisele din baza publica, dar care insumau 65.355,89 mc autorizati pentru extragere, echivalentul a circa 420 terenuri de fotbal de padure. Pentru cele 16 locatii analizate, niciuna nu avea evaluare adecvata, iar doar una avea EIA, de calitate slaba [AG-N2K-2023].

Aceste date impun o intrebare de audit: daca Natura 2000 nu schimba semnificativ comportamentul de exploatare si nu declanseaza evaluari adecvate, ce au finantat de fapt fondurile europene pentru managementul acestor situri?

13. Paduri primare si seculare: cartare lenta, exploatare rapida

Strategia UE pentru biodiversitate cere identificarea, cartarea, monitorizarea si protectia stricta a tuturor padurilor primare si seculare ramase. Romania a acceptat aceste obiective, dar implementarea nationala ramane insuficienta. Cartarea oficiala este lenta, criteriile nationale au fost restrictive, iar padurile potential primare si seculare continua sa fie exploatate inainte de a primi protectie.

Raportul 'Catalogul Padurilor Virgine Pierdute' descrie esecul sistemic al Catalogului National al Padurilor Virgine si Cvasi-Virgine, inclusiv ritmul lent de aprobare, barierele birocratice, conflictele de interese si pierderea padurilor inainte de includere [AG-LOST-CAT-2020]. Acest esec este direct relevant pentru fondurile UE: daca UE finanteaza politici de biodiversitate, dar statul membru nu protejeaza categoria cea mai valoroasa de habitat forestier, valoarea adaugata a finantarii este compromisă.

Fagaras este un caz emblematic. Rapoartele Agent Green si studiile stiintifice anexate arata ca Muntii Fagaras gazduiesc unele dintre cele mai valoroase complexe de paduri primare si naturale din UE, dar nu beneficiaza de protectie nationala suplimentara prin parc national si nu au zone de non-interventie suficiente [AG-FAG-HAB-2019; AG-FAG-SP-2020].

In loc sa se aplice principiul precautiei si sa se instituie moratorii temporare pana la finalizarea cartarii, exploatarea continua. Aceasta creeaza un paradox financiar si juridic: fondurile UE pot finanta cartarea unui obiect care dispare inainte de finalizarea cartarii.

14. Cazuri de situri si dovezi specifice

Fagaras. Rapoartele din 2019-2020 arata ca ROSCI0122 Muntii Fagaras si ROSPA0098 Piemontul Fagaras includ habitate si specii de valoare exceptionala, dar lipsa unui parc national si a zonelor de non-interventie permite exploatarea in multe habitate, inclusiv valoroase sau vulnerabile. In raportul despre specii, peste 50% din speciile prioritare analizate erau fie absente, fie la niveluri critice, conform planului de management [AG-FAG-HAB-2019; AG-FAG-SP-2020].

Maramures. Raportul din 2020 documenteaza Parcul Natural Muntii Maramuresului ca hotspot de taieri ilegale si comerciale, cu peste 10.000 ha de taieri la rasa documentate si cu volume ilegale confirmate oficial. In acelasi timp, Romsilva a recunoscut in documente ca managementul padurilor pune accent pe valoarea economica in detrimentul valorilor conservativ-stiintifice [AG-MARAM-2020].

Domogled - Valea Cernei. Documentele din 2018-2019 si rapoartele foto arata degradari ale habitatelor, taieri in zone protejate, drumuri si interventii care afecteaza structura si functiile ecosistemelor. Domogled este important si pentru patrimoniul UNESCO si pentru paduri seculare, iar situatia arata limitările controlului national [AG-DOM-2018; AG-STATUS-2020].

Barnova - Repedea. Raportul Agent Green din 2020 arata ca siturile ROSPA0092 si ROSCI0135, la mai putin de 5 km de Iasi, au avut circa 180 ha de paduri seculare eliminate in ultimul deceniu si peste 750.000 mc aprobati pentru exploatare in urmatorii 10 ani fara permis de mediu si studiu de evaluare adecvata. Doar 102 ha erau strict protejate, sub 1% din suprafata, restul fiind in regim de exploatare forestiera intensa [AG-BARNOVA-2020].

Frumoasa. Raportul din 2022 include Frumoasa intre siturile investigate dupa declansarea infringermentului, cu dovezi ca degradarea continua prin taieri progresive, taieri la rasa, drumuri si impact asupra apelor [AG-N2K-2022].

Padurile detinute sau folosite in lanturi comerciale. Raportul IKEA din 2024 arata ca practici intensive sunt aplicate inclusiv in arii protejate, iar proprietari privati majori pot avea procente foarte mici de protectie stricta. Acest caz este relevant pentru audit deoarece demonstreaza lipsa de coerenta intre politicile UE privind biodiversitatea, certificarea, aprovizionarea cu lemn si protectia reala a habitatelor [AG-IKEA-2024].

15. Amenajamente silvice si evaluari adecvate: punctul orb al sistemului

Amenajamentele silvice sunt planuri care stabilesc cadrul pentru exploatarea padurilor pe perioade lungi. In situri Natura 2000, ele pot avea efecte semnificative asupra habitatelor si speciilor si trebuie supuse evaluarii adecvate si, dupa caz, evaluarii strategice de mediu. In practica, Romania a autorizat exploatare si amenajamente fara evaluari adecvate reale sau cu informatii insuficiente.

Raportul Agent Green, EuroNatur si ClientEarth din 2023 arata ca niciuna dintre cele 16 locatii analizate nu avea evaluare adecvata, iar FMP-urile disponibile erau puternic cenzurate, in unele cazuri cu 75-80% din informatie eliminata, inclusiv descrieri de parcele, lucrari propuse, interventii anterioare si harti detaliate [AG-N2K-2023].

Aceasta lipsa de transparenta impiedica controlul public si evaluarea independentei. Daca societatea civila, cercetatorii si comunitatile nu pot verifica ce se autorizeaza si de ce, fondurile UE care sustin guvernanta si monitorizarea nu pot fi considerate eficiente.

ECA ar trebui sa verifice daca Romania a folosit fondurile UE pentru a crea un sistem public complet, interoperabil si transparent al amenajamentelor silvice, evaluarii adecvate, permiselor de exploatare, obiectivelor de conservare si masurilor de management. In prezent, aceste sisteme raman fragmentate.

16. Finantare si capacitate: resursele merg in sistem, nu in habitate

Romania invoca frecvent lipsa resurselor pentru Natura 2000, dar problema nu este doar suma disponibila. Este si modul in care resursele sunt directionate. Fondurile ajung adesea in studii, consultanta, masini, haine, infrastructura administrativa, evenimente, turism si documente, in timp

ce masurile active de conservare, restaurare si monitorizare ecologica raman subfinantate sau neimplementate.

Documentul intern Agent Green arata ca dotarile din fonduri UE au vizat adesea masini si echipamente generale, mai putin echipamente specifice pentru monitorizare, cercetare si supraveghere ecologica [AG-WORD-ECA]. De asemenea, bugetele planurilor de management pot reflecta cheltuielile administrative ale administratorilor, nu necesarul real al habitatelor si speciilor.

O alta problema este finantarea recurenta a aceleiasi functii: cartari, planuri si monitorizari repetate la 5-6 ani, fara o baza nationala unica si fara actualizare continua prin monitorizare. Aceasta duce la risipa si la acoperire inegala: unele situri sunt recartate, altele raman fara date si fara planuri.

ECA ar trebui sa analizeze raportul dintre fonduri cheltuite si masuri efectiv implementate in teren: cati bani au mers in documente si administrare versus restaurare, restrictii de exploatare, compensatii, monitorizare independenta, control si refacerea habitatelor.

17. Strategia biodiversitate 2030 si Regulamentul privind restaurarea naturii: pregatire insuficienta

Romania nu este suficient pregatita pentru obiectivele UE 2030. Protectia stricta de 10% si protectia tuturor padurilor primare si seculare cer cartare completa, criterii transparente, regim juridic solid, compensatii si mecanisme de control. In prezent, padurile seculare nu au un statut juridic suficient in legislatia ariilor protejate, iar procesul de desemnare a zonelor de protectie stricta este lent, netransparent si vulnerabil la blocaje institutionale [AG-WORD-ECA; AG-COD-2025].

Regulamentul privind restaurarea naturii cere masuri concrete si progres masurabil. Romania nu are inca un sistem national robust prin care sa identifice prioritatile de restaurare in Natura 2000, sa coste masurile, sa le lege de proprietari si administratori, sa conditioneze subventiile si sa monitorizeze rezultatele.

Exista riscul ca Romania sa transforme noile obligatii UE intr-un nou ciclu de proiecte pentru strategii, planuri si studii, fara corectarea deficientelor structurale care au compromis ciclurile anterioare. ECA poate preveni aceasta repetare prin recomandari clare privind conditionalitatea finantarii viitoare.

18. Indicatori de audit propusi pentru ECA

Pentru a evalua eficacitatea fondurilor UE, Agent Green propune ca ECA sa nu se limiteze la indicatori de output, precum numarul de planuri de management, numarul de ghiduri sau numarul de evenimente. Auditul ar trebui sa foloseasca indicatori de rezultat si impact.

Indicatori recomandati: (1) procentul masurilor de conservare din planuri care sunt spatializate, bugetate si atribuite unui responsabil; (2) procentul masurilor implementate in teren; (3) schimbarea starii de conservare a habitatelor si speciilor dupa finantare; (4) suprafata de habitat restaurata efectiv; (5) suprafata de padure primara/seculara strict protejata; (6) numarul exploatarilor in Natura

2000 cu evaluare adecvata reala inainte de autorizare; (7) timpul de reactie la sesizari; (8) sanctiuni aplicate si incasate; (9) accesul public la date complete; (10) corelarea subventiilor cu masurile de conservare.

ECA ar trebui sa testeze un esantion de situri cu finantare UE si sa compare documentele finantate cu situatia din teren prin imagini satelitare, inspectii, SUMAL, APV-uri, amenajamente silvice, hotarari ale autoritatilor si date independente. Acest tip de audit ar putea arata daca banii europeni au oprit sau nu deteriorarea habitatelor.

19. Recomandari catre Curtea Europeana de Conturi

Recomandam ECA sa trateze Romania ca un caz de risc ridicat in auditul privind ariile protejate, pentru ca problema combina: valori naturale de importanta europeana exceptionala, fonduri UE substantiale, proceduri de infringement, conflict de interese institutional, lipsa datelor unitare, degradare demonstrata si mecanisme slabe de raspundere.

Solicitam ECA sa includa vizite de teren in cel putin urmatoarele zone: Muntii Fagaras, Domogled - Valea Cernei, Muntii Maramuresului, Frumoasa si Barnova - Repedea. Acestea ofera exemple complementare: paduri primare/seculare fara protectie suficienta; parc national cu presiuni; parc natural cu taieri ilegale masive; situri afectate dupa infringement; sit periurban cu lipsa planului de management si exploatare intensa.

Solicitam ECA sa compare finantarile UE alocate fiecarui sit cu rezultatele reale: existenta si calitatea planului de management, implementarea masurilor, existenta evaluarii adecvate pentru amenajamente, protectia stricta, degradarea satelitara dupa finantare, sanctiuni si date de monitorizare.

Solicitam ECA sa investigheze daca fondurile UE au fost folosite pentru proiecte repetitive sau neutilizate: ghiduri neaplicate, platforme abandonate, cartari refacute, monitorizari incompatibile, echipamente fara rol ecologic si planuri de management fara implementare.

Solicitam ECA sa recomande Comisiei Europene conditionarea viitoarelor fonduri de reforma structurala: standarde nationale de cartare si monitorizare, transparenta completa a datelor, evaluari adecvate obligatorii si publice, separarea functiilor de administrare/conservare de exploatarea economica, platforma nationala de urmarire a masurilor si indicatori de rezultat verificabili.

20. Recomandari pentru Comisia Europeana si autoritatile romane

Comisia Europeana ar trebui sa conditioneze finantarile viitoare pentru biodiversitate de adoptarea unui sistem national digital unic pentru Natura 2000, care sa includa: limite legale, habitate, specii, obiective de conservare, masuri, responsabili, proprietari, bugete, evaluari adecvate, autorizatii, monitorizare, sanctiuni si progres public.

Romania ar trebui sa adopte o noua legislatie a ariilor protejate, care sa porneasca de la obligatiile UE si de la nevoile biologice reale, nu de la administrarea formala. OUG 57/2007 trebuie inlocuita sau reformata profund pentru a include restaurarea, protectia stricta, digitalizarea, standardele de monitorizare, raspunderea administratorilor si masuri efective pentru padurile primare/seculare.

Romania trebuie sa separe clar functiile de reglementare, administrare, exploatare si control. Romsilva si alte entitati cu interes economic in exploatarea resurselor naturale nu ar trebui sa administreze obiective de conservare acolo unde exista conflict structural intre productie si protectie.

Amenajamentele silvice din Natura 2000 trebuie supuse evaluarii adecvate reale, cu date publice complete, evaluatori independenti si posibilitatea suspendarii exploatarilor atunci cand nu se poate exclude afectarea integritatii sitului.

Fondurile UE si nationale trebuie redirectionate de la documente repetitive catre masuri concrete: compensatii pentru restrictii, restaurare ecologica, protectie stricta, monitorizare independenta, echipe specializate in teren, refacerea habitatelor acvatice si forestiere, eliminarea presiunilor si aplicarea legii.

21. Concluzie

Romania nu are doar o problema de absorbtie sau de intarziere administrativa. Are o problema de performanta publica: dupa aproape doua decenii de finantari europene si nationale, reseaua Natura 2000 ramane insuficient cunoscuta, insuficient protejata, insuficient monitorizata si insuficient capabila sa previna deteriorarea habitatelor si speciilor.

Pentru Agent Green, esecul central nu este lipsa documentelor, ci abundenta documentelor fara efect. Romania a produs planuri, ghiduri, proiecte, baze de date si rapoarte, dar padurile primare si seculare continua sa fie exploatare, habitatele sunt degradate, evaluarea adecvata lipseste sau este formala, iar monitorizarea nu poate demonstra o imbunatatire reala.

Solicitam Curtii Europene de Conturi sa foloseasca auditul 2026+ pentru a evalua nu doar daca banii UE au fost cheltuiti legal, ci daca au fost cheltuiti cu folos pentru natura. In cazul Romaniei, datele disponibile indica un risc major ca fondurile UE sa fi sustinut un sistem birocratic de administrare a biodiversitatii fara a produce protectia si restaurarea pe care dreptul UE si cetatenii europeni le asteapta.

22. Raspunsuri sintetice la intrebarile relevante pentru audit

Guvernanta si cadru institutional

Intrebare	Raspuns Agent Green
-----------	---------------------

Cum evaluam modelul actual de guvernanta pentru Natura 2000 in Romania?	Fragmentat, insuficient specializat, vulnerabil la conflicte de interese si orientat mai mult spre administrarea formala decat spre rezultate ecologice. Lipseste o autoritate puternica, profesionalizata si digitalizata care sa coordoneze reseaua Natura 2000 la nivel national.
Transferul responsabilitatilor de la custozi si ONG-uri catre ANANP/ANMAP a imbunatatit sau a slabit managementul?	A eliminat unele vulnerabilitati ale sistemului de custozi, dar nu a produs o imbunatatire reala deoarece nu a fost insotit de capacitate, specializare, bugete pentru masuri active si instrumente digitale. In multe cazuri, a creat o centralizare paralizata.
Sunt responsabilitatile intre Minister, ANANP/ANMAP, Garda de Mediu, Garda Forestiera si Romsilva clare?	Formal, partial. Operational, nu. Responsabilitatile se suprapun sau se evita reciproc, iar conflictul dintre exploatarea forestiera si conservare ramane nerezolvat.
Unde sunt cele mai mari lacune de implementare?	Cartare, evaluare adecvata a amenajamentelor silvice, monitorizare ecologica, aplicarea masurilor din planuri, transparenta datelor, sanctionare, restaurare si protectia stricta a padurilor primare/seculare.

Cadrul juridic

Intrebare	Raspuns Agent Green
Care sunt lacunele juridice?	OUG 57/2007 este depasita; padurile seculare nu au statut suficient; evaluarea adecvata a amenajamentelor silvice este insuficient operationalizata; sanctiunile pentru administratori si elaboratori sunt slabe; obiectivele UE 2030 si restaurarea nu sunt integrate coerent.
Ce modificari legislative ar imbunatati protectia?	Noua lege a ariilor protejate, protectie stricta pentru toate padurile primare/seculare, separarea functiilor Romsilva, evaluari adecvate obligatorii si publice, standarde nationale de cartare si monitorizare, platforma unica de management si conditionarea subventiilor.

Strategia pentru biodiversitate 2030

Intrebare	Raspuns Agent Green
-----------	---------------------

Cat de credibile sunt angajamentele Romaniei?	Credibilitatea este scazuta fara cartare finalizata, moratorii preventive, protectie stricta efectiva si mecanisme de compensare. Exploatarea continua in paduri potential primare/seculare submineaza angajamentele.
Este strategia integrata in politicile nationale?	Nu suficient. Silvicultura, apa, agricultura, urbanismul si infrastructura nu sunt aliniate sistematic cu obiectivele Natura 2000 si cu protectia stricta.
Cat de pregatita este Romania pentru Regulamentul privind restaurarea naturii?	Insuficient. Lipsesc datele unitare, capacitatea de implementare, indicatorii, bugetele si mecanismele de monitorizare a rezultatelor restaurarii.

Paduri primare si seculare

Intrebare	Raspuns Agent Green
Cum evaluam progresul in cartare?	Lent si insuficient, in timp ce exploatarea continua. Catalogul national este restrictiv si birocratic.
Metodologia este solida stiintific?	Partial, dar criteriile nationale au fost prea restrictive si nu acopera adecvat conceptul UE de paduri primare si seculare.
Exista diferente intre inventarele oficiale si ONG?	Da. PRIMOFARO indica peste 525.000 ha potential primare/seculare, mult peste suprafetele strict protejate oficial.
Mai are loc exploatarea in paduri potential primare/seculare?	Da. Raportul 2024 documenteaza 4,7 milioane mc extrasi din parcele suprapuse cu PRIMOFARO in 2021-2024, inclusiv 2,3 milioane mc in Natura 2000.
Care regiuni prezinta riscuri mari?	Fagaras, Maramures, Domogled, Frumoasa, Ceahlau, Bucegi, Calimani, Vanatori Neamt si lantul carpatic in general.

Taieri ilegale si aplicarea legii

Intrebare	Raspuns Agent Green
Cat de semnificativa este problema?	Semnificativa si sistematica. Cazurile din Maramures sau Făgăraș arata volume ilegale confirmate de sute de mii de mc.
A imbunatatit SUMAL aplicarea legii?	A crescut transparenta, dar vulnerabilitatile documentate arata ca nu este suficient.
Cat de eficiente sunt Garda de Mediu si Garda Forestiera?	Eficienta este inegala si limitata. Controalele raman adesea formale sau sectoriale.

Sunt sanctiunile descurajatoare?	Nu suficient, avand in vedere persistenta fenomenului si continuarea degradarii in situri investigate repetat.
----------------------------------	--

Eficacitatea Natura 2000

Intrebare	Raspuns Agent Green
A condus Natura 2000 la imbunatatiri masurabile?	Nu exista dovezi suficiente la nivel national. In multe cazuri, statutul nu a impiedicat degradarea.
Sunt planurile eficiente in practica?	Frecvent nu, deoarece masurile sunt vagi, nebugetate, nespacializate si necorelate cu proprietarii.
Monitorizeaza Romania suficient rezultatele ecologice?	Nu. Monitorizarea este neunitara, formala si insuficient transparenta.
Pot fi asociate rezultate pozitive direct cu managementul?	Doar punctual. Proiectele LIFE par sa fi produs rezultate mai concrete decat planurile generale.

Finantare si capacitate

Intrebare	Raspuns Agent Green
Este finantarea suficienta?	Nu doar cuantumul este problema, ci alocarea si eficienta. Banii sunt prea des orientati spre documente si administrare.
Care sunt lacunele critice?	Masuri active, restaurare, compensatii, monitorizare independenta, control, digitalizare integrata, specializare ecologica.
Care institutii au constrangeri de capacitate?	Ministerul, ANMAP/ANANP, directiile judetene de mediu, Garda de Mediu, administratiile de parcuri si structurile de monitorizare.
Ce resurse sunt necesare?	Specialisti in ecologie, restaurare, GIS, biostatistica, juridic de mediu, inspectori de teren, platforme digitale, bugete pentru masuri active si compensatii.

23. Teste concrete de audit recomandate

Test 1: trasabilitatea fondurilor

Pentru un esantion de proiecte Natura 2000, ECA sa urmareasca lantul: obiectiv finantat - livrabil - adoptare institutionala - utilizare operationala - schimbare in teren.

Test 2: verificarea planurilor

Pentru fiecare plan de management finantat UE, sa se verifice procentul masurilor cu locatie, termen, buget, responsabil si indicator de rezultat.

Test 3: verificarea satelitara

Sa se compare siturile finantate cu evolutia pierderii de acoperire forestiera, drumuri noi si fragmentare dupa adoptarea planurilor.

Test 4: evaluarea adecvata

Sa se verifice cate amenajamente silvice si APV-uri din Natura 2000 au AA/EIA reale, publice si anterioare autorizarii.

Test 5: conflict de interese

Sa se identifice situatiile in care administratorul sitului este si exploatator, beneficiar economic, evaluator sau beneficiar de fonduri.

Test 6: monitorizare

Sa se verifice daca datele de monitorizare sunt colectate prin metode standardizate, publice, reproductibile si independente.

Test 7: protectie stricta

Sa se compare angajamentele privind 10% protectie stricta si toate padurile primare/seculare cu suprafetele efectiv protejate.

Test 8: eficienta sanctiunilor

Sa se verifice raportul dintre sesizari, controale, sanctiuni, incasari, dosare penale si recuperarea prejudiciilor.

Test 9: dubla finantare si repetitie

Sa se verifice daca aceleasi tipuri de cartari, ghiduri sau planuri au fost finantate repetat fara reutilizarea datelor anterioare.

Test 10: rezultate ecologice

Sa se verifice daca starea de conservare a habitatelor si speciilor s-a imbunatatit in siturile care au primit finantari semnificative.

24. Lista surselor si anexelor recomandate pentru transmitere

Urmatoarele surse au fost folosite pentru fundamentarea prezentei sesizari si ar trebui anexate sau puse la dispozitia auditorilor ECA. Codurile din text fac trimitere la aceasta lista.

Cod sursa	Document / sursa	Utilizare in memoriu
-----------	------------------	----------------------

ECA-2026	Curtea Europeana de Conturi, Work Programme 2026+, audit privind ariile naturale protejate terestre, Natura 2000 si padurile primare/seculare.	Baza pentru incadrarea solicitarii in mandatul ECA.
EU-BDS-2030	Comisia Europeana, EU Biodiversity Strategy for 2030, COM(2020) 380 final.	Obiectivele UE: 30% arii protejate, 10% strict protejate, protectie stricta pentru toate padurile primare si seculare ramase.
EU-NRL-2024	Regulamentul (UE) 2024/1991 privind restaurarea naturii.	Obligatii noi privind restaurarea ecosistemelor degradate si masuri bazate pe rezultate.
EC-INF-2020	Comisia Europeana, pachet infringement februarie 2020 si documente conexe privind Romania, exploatarea forestiera, Directiva Habitata, Directiva Pasari, SEA si EUTR.	Context juridic: pierdere de habitate forestiere protejate in Natura 2000, evaluari adecvate lipsa, acces limitat la informatie.
AG-EC-2020	Agent Green, ClientEarth, EuroNatur, Submission to European Commission, 22.04.2020, CHAP(2019)02656 si anexe.	Dovezi privind deteriorarea habitatelor si speciilor in Fagaras, Maramures si Domogled.
AG-FAG-HAB-2019	Report on the degradation of Forest Habitats within ROSCI0122 Muntii Fagaras, decembrie 2019.	Dovezi privind lipsa zonelor de non-interventie si degradarea habitatelor forestiere in Fagaras.
AG-FAG-SP-2020	Report on Priority Species in ROSCI0122 Muntii Fagaras and ROSPA0098 Piemontul Fagaras, ianuarie 2020.	Dovezi privind specii prioritare lipsa sau la niveluri critice.
AG-MARAM-2020	Report on Forest Habitats and Priority Species within Maramures Mountains Natural Park / ROSCI0124 / ROSPA0131, februarie 2020.	Dovezi privind peste 10.000 ha taieri la rasa, volume ilegale confirmate si presiune comerciala.
AG-DOM-2018	Complaint logging Domogled 2018 si raspunsul Ministerului Apelor si Padurilor din 2019.	Dovezi privind sesizari punctuale, confirmari oficiale, sanctiuni si deficiente de control.

AG-STATUS-2020	Natura 2000 and Forests - the Romanian Status Quo, Photo Documentation, martie 2020.	Documentare foto a degradarii habitatelor forestiere in situri Natura 2000.
AG-BARNOVA-2020	Constatari pentru ROSPA0092 Padurea Barnova si ROSCI0135 Padurea Barnova-Repedea, septembrie 2020.	Dovezi privind lipsa planului de management, protectie stricta sub 1%, taieri si autorizari fara evaluare adecvata.
AG-N2K-2022	Investigation into habitat degradation in Fagaras, Domogled, Maramures and Frumoasa Natura 2000 sites, februarie 2022.	Dovezi post-infringement privind continuarea degradarii in 2021.
AG-N2K-2023	Investigation of Romanian forests in Natura 2000 sites, mai 2023.	Dovezi privind APV-uri 2022-2023, lipsa AA/EIA si lipsa transparentei FMP-urilor.
AG-POGF-2024	Massive Logging of Primary Forests and Old-growth Forests in Romania, 2021-2024, noiembrie 2024.	Dovezi cantitative privind exploatarea in paduri potential primare/seculare si in Natura 2000.
AG-LOST-CAT-2020	Catalogul Padurilor Virgine Pierdute - Un Eseec National, Agent Green si EuroNatur, aprilie 2020.	Dovezi privind esecul catalogului national si procesul lent/birocratic de includere.
AG-SUMAL-2022	Zece metode de furt si motive pentru actualizarea SUMAL, Agent Green, octombrie 2022.	Dovezi privind vulnerabilitati SUMAL 2.0 si limitele trasabilitatii.
AG-IKEA-2024	IKEA Ingenioasa pe dinafara, putreda pe dinauntru, Agent Green si Bruno Manser Fonds, aprilie 2024.	Exemplu privind proprietar privat major, Natura 2000, lipsa protectiei stricte si practici intensive.
AG-COD-2025	Analiza Agent Green asupra Noului Cod Silvic, Legea nr. 331/2024, publicata in 2025.	Analiza legislativa privind lipsa reformelor structurale, conflictul de interese si continuitatea modelului silvic.
AG-VIZIUNE-2020	Viziunea Agent Green pentru Padurea Romaniei, iulie 2020.	Recomandari pentru reforma silvica, protectie, digitalizare si silvicultura ecologica.
AG-WORD-ECA	Document intern de lucru: Curtea Europeana de Conturi - Plangere Romania.docx, iulie 2026.	Observatii privind risipa fondurilor UE, cartare, planuri de management, monitorizare, administrare si recomandari.

25. Anexa - formulare propusa pentru scrisoarea de inaintare

Stimate doamne, stimati domni,

Asociatia Agent Green va transmite prezenta sesizare tehnica in contextul auditului Curtii Europene de Conturi privind ariile naturale protejate terestre, siturile Natura 2000 si padurile primare si seculare. In ultimii 17 ani, Agent Green a documentat in teren, prin investigatii, analize satelitare, sesizari, procese si rapoarte publice, deficiente sistemice in administrarea ariilor protejate din Romania.

Consideram ca Romania reprezinta un caz esential pentru auditul ECA, deoarece combina valori naturale de importanta europeana exceptionala cu deficiente persistente de guvernanta, planificare, monitorizare, control si utilizare a fondurilor UE. Problema nu este doar absorbtia fondurilor, ci lipsa rezultatelor ecologice proportionale cu fondurile cheltuite.

Va rugam sa analizati constatarile si anexele transmise si sa includeti in misiunea de audit intalniri cu Agent Green, vizite de teren in situri relevante si verificari privind eficacitatea proiectelor finantate de UE pentru Natura 2000 in Romania.

Agent Green ramane disponibil pentru a furniza documente suplimentare, date geospatiale, imagini, rapoarte, contacte locale si asistenta pentru vizite de teren.

26. Anexa de detaliu: matricea neregulilor de performanta

Constatarile Agent Green pentru auditul de performanta: criteriu, conditie constatata, efect, risc pentru bugetul UE si verificare recomandata. Ea trebuie folosita ca instrument de lucru pentru interviurile cu autoritatile romane si pentru selectarea esantioanelor de proiecte.

Criteriu ECA	Conditie constatata	Efect	Risc pentru fondurile UE	Test recomandat
Economicitate	Achizitii si proiecte repetate pentru aceleasi functii - ghiduri, planuri, cartari, monitorizari - fara reutilizarea datelor si fara institutionalizare.	Cheltuieli recurente pentru produse similare.	Costuri viitoare nereduse si risc de risipa.	Inventarierea proiectelor UE care au finantat ghiduri, platforme, cartari si planuri Natura 2000; verificarea utilizarii dupa inchidere.
Eficienta	Timp indelungat intre finantarea instrumentelor si aplicarea lor, cu decalaje de ani sau decenii.	Rezultate apar prea tarziu.	Habitatate degradate inainte de operationalizarea instrumentelor.	Compararea calendarului proiectelor cu adoptarea legislativa si

				pierderile de habitat.
Eficacitate	Planurile de management nu contin masuri active suficiente, spatiaizate si bugetate.	Starea habitatelor si speciilor nu se imbunatatesc in mod demonstrabil.	Esantion de planuri: procentul masurilor cu locatie, responsabil, cost, termen, indicator biologic.	
Legalitate si regularitate	Amenajamente silvice si exploatare in Natura 2000 fara evaluare adecvata reala sau publica.	Cadru neconform.	Risc de incalcare a Directivei Habitate si de pierdere a habitatelor.	Verificarea tuturor FMP-urilor din situurile selectate si a avizelor de mediu aferente.
Transparenta	FMP-uri cenzurate, date incomplete, platforme neinteroperabile.	Control public limitat.	Audit independent dificil sau imposibil.	Testarea accesului public la documente pentru un esantion de APV-uri si parcele.
Sustenabilitate	Platforme si baze de date create in proiecte dar neintretinute sau neobligatorii.	Beneficii temporare.	Beneficiile proiectului dispar dupa inchidere.	Verificarea bugetelor de mentenanta, obligatiilor institutionale si utilizarii curente.
Conflict de interese	Administratori sau elaboratori cu interes direct in exploatarea resurselor.	Masuri diminuate.	Conservarea este subordonata interesului economic.	Analiza beneficiarilor, subcontractorilor, administratorilor si intereselor economice pentru proiectele selectate.
Valoare adaugata europeana	Statutul Natura 2000 nu reduce suficient exploatarea sau degradarea fata de zone comparabile.	Protectie efectiva slaba.	UE finanteaza o retea care nu livreaza suficient.	Compararea ratelor de exploatare in si in afara situurilor Natura 2000 pentru paduri potential primare/seculare.

27. Anexa de detaliu: tipologia esecurilor finantate

A. Livrabile fara institutionalizare

Fondurile UE pot produce ghiduri, metodologii, baze de date sau platforme, dar daca acestea nu sunt aprobate prin acte obligatorii, nu sunt integrate in proceduri si nu sunt folosite de toti administratorii, rezultatul este o pierdere de valoare publica. Cazurile ghidurilor si platformelor de planuri de management mentionate in documentul intern Agent Green sunt relevante pentru acest tip de esec.

Indicator de audit: existenta unei decizii administrative sau legislative care face obligatorie folosirea livrabilului; numarul de institutii care il folosesc; numarul de planuri sau rapoarte generate prin acel instrument; bugetul de mentenanta dupa finalizarea proiectului.

B. Date aparent noi, dar derivate din surse vechi

Cartarile finantate trebuie sa produca date noi si verificabile. Daca habitatele sunt copiate din amenajamente silvice, daca speciile sunt preluate din literatura sau date cinegetice, iar terenul este parcurs minimal, atunci fondurile UE nu cumpara cunoastere, ci ambalarea unor date preexistente.

Indicator de audit: procentul observatiilor cu coordonate, data, metoda, expert, fotografie sau proba; trasabilitatea fata de sursa; verificarea independenta in teren.

C. Planuri fara obligatii operationale

Un plan de management poate arata complet formal, dar poate fi inutil daca nu stabileste cine face ce, unde, pana cand, cu ce bani si cum se masoara rezultatul. Aceasta este una dintre cele mai importante cauze ale ineficacitatii fondurilor UE in Natura 2000.

Indicator de audit: masuri cu GIS, proprietar, sursa de finantare, cost/ha, termen si indicator biologic.

D. Monitorizare care nu poate schimba decizia

Monitorizarea trebuie sa produca semnale de alarma si ajustari de management. Daca rapoartele indica stari favorabile in timp ce satelitul si terenul arata degradari, atunci monitorizarea nu serveste conservarea. Ea serveste inchiderea administrativa a proiectelor.

Indicator de audit: cazuri in care monitorizarea a dus la suspendarea unei activitati, modificarea unui plan, schimbarea unei masuri sau deschiderea unei investigatii.

E. Finantare a administratorului in conflict de interese

Cand administratorul sitului are interes economic in exploatarea resursei sau in evitarea restrictiilor, proiectele pot fi folosite pentru a mentine aparenta de administrare. Acest risc este acut in ariile forestiere administrate de structuri silvice.

Indicator de audit: raportul dintre venituri din exploatare si cheltuieli de conservare; decizii ale consiliilor stiintifice; restrictii propuse versus restrictii adoptate.

F. Restaurare confundata cu infrastructura

Restaurarea naturii nu trebuie confundata cu betonarea cursurilor de apa, regularizarea torentilor, desecari, amenajari turistice sau lucrari de infrastructura prezentate ca imbunatatiri. Fondurile UE pot deveni distructive daca finanteaza interventii care simplifica ecosistemele.

Indicator de audit: evaluarea ecologica post-proiect; compararea starii habitatului inainte/dupa; opinia expertilor independenti.

28. Anexa de detaliu: profile de sit recomandate pentru vizite ECA

Muntii Fagaras / Piemontul Fagaras

Valoare europeana exceptionala prin paduri primare si seculare, habitate forestiere si specii prioritare; lipsa protectiei nationale suplimentare; absenta zonelor de non-interventie suficiente; exploatare in habitate vulnerabile; specii prioritare absente sau la niveluri critice in planul de management. Vizita ECA ar trebui sa verifice modul in care fondurile UE au influentat sau nu autorizarea exploatarilor si protectia padurilor batrane. Sugerăm vizitarea văii Vâlsan până la capătul ei pentru tăieri ilegale în curs și vizitarea Boia Mică pentru un exemplu de pădure virgină vastă pe care am salvat-o prin studii, proteste și litigii.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

Domogled - Valea Cernei

Parc national si sit Natura 2000 cu paduri seculare, valori UNESCO si presiuni istorice de exploatare. Sesizarile din 2018, raspunsurile oficiale si documentarea foto arata interventii in zone sensibile. Vizita ECA ar trebui sa verifice cum au fost folosite fondurile pentru administrarea parcului si de ce deteriorarea a continuat.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

Muntii Maramuresului

Parc natural si situri Natura 2000 cu taieri la rasa extinse si volume ilegale confirmate oficial. Relevanta majora pentru auditul aplicarii legii, controlului, SUMAL, conflictelor institutionale si eficientei fondurilor in zone cu presiune comerciala foarte mare.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari

adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

Frumoasa

Situl apare in rapoartele post-infringement ca exemplu de continuare a degradarii dupa interventia Comisiei. Este util pentru verificarea eficientei masurilor corective si a schimbarilor produse dupa 2020.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

Barnova - Repedea

Situl periurban de langa Iasi arata ca problemele nu sunt limitate la zone montane indepartate. Lipsa planului pentru SPA, protectia stricta sub 1%, autorizarea unor volume foarte mari si rolul padurii pentru calitatea aerului fac cazul relevant pentru eficienta integrata a politicilor UE.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

Ceahlau / Bucegi / Calimani / Vanatori Neamt

Raportul 2024 indica hotspoturi de exploatare in paduri potential primare si seculare in si langa arii emblematic. Acestea pot fi incluse in esantion prin analiza satelitara si SUMAL, chiar daca nu toate sunt vizitate fizic.

Intrebari specifice pentru vizita: ce proiecte UE au fost finantate in sit; ce livrabile au rezultat; ce masuri au fost implementate in teren; ce exploatare au fost autorizate dupa finantare; ce evaluari adecvate exista; ce date de monitorizare confirma sau infirma imbunatatirea starii de conservare; cine a beneficiat financiar de proiecte; cine a controlat implementarea.

29. Anexa de detaliu: documente si date pe care ECA ar trebui sa le solicite autoritatilor romane

Ministerul Mediului / ANMAP

- Lista tuturor proiectelor finantate UE pentru Natura 2000 din 2007 pana in prezent, cu buget, beneficiar, livrabile si status de utilizare.
- Ghidurile si metodologiile finantate UE, actele de aprobare si dovada aplicarii lor.
- Baza de date nationala a habitatelor si speciilor, cu metadate, metode si data colectarii.
- Lista planurilor de management aprobate, in curs si lipsa, cu sursa de finantare.

- Stadiul desemnării SAC și al stabilirii obiectivelor de conservare specifice.
- Planurile naționale pentru Strategia biodiversitate 2030 și Regulamentul restaurării naturii.

Garda Forestiera

- Controalele și sancțiunile în situri Natura 2000 pentru perioada 2012-2026.
- Sesizările penale pentru tăieri ilegale în arii protejate și stadiul acestora.
- Date privind volumele ilegale confirmate și prejudiciile recuperate.
- Procedura de verificare a APV-urilor în situri Natura 2000.

Garda Națională de Mediu

- Controalele pe biodiversitate în situri Natura 2000, nu doar pe documente administrative.
- Sancțiuni pentru deteriorarea habitatelor și speciilor.
- Măsuri dispuse pentru restaurare și urmărirea îndeplinirii lor.

Romsilva și administrații de parcuri

- Bugetele administrațiilor de parcuri, separat pe salarii, administrare, conservare, restaurare, monitorizare și control.
- Venituri din exploatarea lemnului în sau lângă arii protejate administrate.
- Decizii ale consiliilor științifice și avize pentru exploatare.
- Harti ale zonelor de protecție strictă și zone tampon, cu evoluție în timp.

Autorități de management ale fondurilor UE

- Indicatorii folosiți pentru proiectele de biodiversitate.
- Rapoartele de evaluare ex-post și audit ale proiectelor.
- Cazuri de corecții financiare, nereguli sau recuperări.
- Justificarea selecției beneficiarilor și evitarea conflictelor de interese.

30. Anexa de detaliu: întrebări recomandate pentru interviurile ECA

13. Care este definiția operațională folosită de România pentru rezultat de conservare și cum se măsoară acesta?
14. Câte măsuri din planurile de management au fost implementate integral, parțial sau deloc?
15. Ce proiecte UE au produs instrumente care nu mai sunt folosite astăzi și de ce?
16. Cum se asigură ca o cartare finanțată nu copiază date din amenajamente silvice fără verificare în teren?
17. Cum verifică România dacă un habitat forestier tăiat progresiv mai este în stare favorabilă de conservare?
18. De câte ori monitorizarea a determinat suspendarea exploatareilor sau modificarea unui amenajament?

19. Ce mecanisme impiedica Romsilva sau ocoalele silvice sa influenteze masurile de conservare in propriul interes economic?
20. Cum se coreleaza subventiile agricole sau forestiere cu obligatiile din planurile de management?
21. Cum poate publicul verifica evaluarea adecvata a unui amenajament silvic daca documentele sunt cenzurate?
22. Ce suprafata de paduri primare si seculare este strict protejata astazi si care este calendarul pentru restul?
23. Ce se intampla cu o padure potential primara/seculara identificata de ONG-uri pana cand statul finalizeaza cartarea oficiala?
24. Cum sunt recuperate prejudiciile ecologice, nu doar valorile economice ale lemnului?

31. Anexa de detaliu: conditii minime pentru viitoarele finantari UE

Conditionalitate 1: date publice complete

Nicio finantare pentru planuri, amenajamente sau masuri in Natura 2000 nu ar trebui aprobata fara publicarea datelor GIS, a metodelor, a hartilor, a APV-urilor relevante si a evaluarilor adecvate.

Conditionalitate 2: standarde nationale obligatorii

Finantarile pentru cartare si monitorizare trebuie conditionate de metodologii nationale unice, compatibile cu raportarea UE si cu verificarea independenta.

Conditionalitate 3: masuri active cuantificate

Planurile finantate UE trebuie sa includa masuri precise, nu declaratii generale: suprafata, cost, responsabil, termen, indicator si mecanism de verificare.

Conditionalitate 4: protectia temporara a valorilor critice

Padurile potential primare/seculare identificate de inventare independente trebuie sa primeasca protectie preventiva pana la finalizarea verificarii oficiale.

Conditionalitate 5: separarea intereselor

Entitatile cu interes economic direct in exploatarea resurselor nu trebuie sa poata controla obiectivele, restrictiile si monitorizarea conservarii.

Conditionalitate 6: audit ex-post ecologic

Proiectele Natura 2000 trebuie evaluate dupa 3-5 ani prin efecte biologice, nu doar prin inchiderea administrativa a contractului.

Conditionalitate 7: finantare pentru societatea civila

ONG-urile si institutiile independente trebuie sa aiba acces la linii de finantare pentru monitorizare civica si cercetare aplicata, fara conditionare de administratorii siturilor.

Conditionalitate 8: stoparea proiectelor distructive mascate ca restaurare

Fondurile UE nu trebuie sa finanteze regularizari, betonari, corectari de torenti sau alte lucrari care degradeaza ecosistemele sub eticheta restaurarii.

32. Anexa de detaliu: explicatia legaturii dintre incalcarea legislatiei si ineficienta fondurilor

Pentru ECA, incalcarea legislatiei de mediu nu este un subiect separat de eficienta fondurilor. Daca un proiect finantat UE este implementat intr-un cadru national care nu aplica Directivele Habitatare si Pasari, atunci fondurile risca sa fie folosite pentru a produce documente neconforme sau irelevante. Legalitatea este premisa eficientei.

De exemplu, un plan de management finantat UE care nu tine cont de cerintele ecologice ale habitatelor si speciilor nu este doar un document slab: este un livrabil care nu poate atinge scopul pentru care a fost finantat. Un amenajament silvic fara evaluare adecvata poate anula beneficiile unui proiect Natura 2000 finantat in acelasi sit. O monitorizare care raporteaza favorabil un habitat degradat poate bloca interventiile necesare si poate justifica cheltuieli viitoare gresite.

Prin urmare, auditul performantei trebuie sa includa teste de conformitate. Nu pentru a substitui Comisia Europeana sau Curtea de Justitie, dar pentru a stabili daca fondurile UE au fost folosite intr-un sistem capabil sa produca rezultatele prevazute de dreptul UE. In Romania, dovezile arata ca acest sistem este insuficient.

33. Anexa de detaliu: argument final privind valoarea adaugata europeana

Valoarea adaugata europeana a fondurilor pentru Natura 2000 ar trebui sa fie evidenta: habitate mai bine protejate, specii mai stabile, paduri primare si seculare strict protejate, restaurare masurabila, date transparente si participare publica. In Romania, Agent Green considera ca aceasta valoare adaugata este partial capturata de un sistem administrativ care produce livrabile, dar nu schimba suficient terenul.

Aceasta nu inseamna ca toate proiectele au esuat. Exista exemple pozitive, in special in proiecte LIFE cu masuri concrete. Dar tocmai comparatia dintre proiectele concrete si planificarea generala arata problema: acolo unde exista masuri clare, habitat, specie, buget, interventie si monitorizare, rezultatele pot aparea. Acolo unde exista doar planuri generale, efectele sunt slabe.

Curtea Europeana de Conturi are oportunitatea sa clarifice aceasta diferenta si sa recomande un nou standard european pentru finantarea ariilor protejate: banii sa urmareasca natura, nu doar documentele despre natura.

Nota finala

Acest document este redactat ca memoriu de audit si sesizare institutionala. Nu substituie anexele tehnice, ci le sintetizeaza intr-o structura orientata catre mandatul Curtii Europene de Conturi: legalitate, regularitate, economicitate, eficienta, eficacitate si valoare adaugata europeana.